

Skolverket - Ämnesbetyg skolchefer.mp3

Speaker 1 [00:00:01] Det här är en podcast från Skolverket.

Susan Myrdal [00:00:03] Hej och välkomna till Skolverkspodden. Jag heter Susan Myrdal och idag ska vi prata om ämnesbetygsreformen och skolledarens roll i implementeringen av ämnesbetyg. Det är en stor förändring som påverkar ämnesplanernas syfte, centrala innehåll och betygskriterier. Dessutom påverkas examens- och programmål samt programstrukturer. Detta gäller för alla skolformer på gymnasial nivå och den första juli 2025 ska det börja tillämpas i skolorna. Med mig här i dag så har jag då Anna Jägberg, undervisningsråd på Skolverket och en av uppdragsledarna för ämnesbetygsreformen. Välkommen.

Anna Jägberg [00:00:54] Tack.

Susan Myrdal [00:00:54] Och Richard Weibull, välkommen du också.

Richard Weibull [00:00:58] Tack så mycket.

Susan Myrdal [00:00:58] Du är då gymnasiechef i Nässjö kommun. Anna, 2025 det kan låta som en utopi och långt fram men det är ju det här klassiska med att tiden går fort. Den går fort. Så när ska man börja förbereda sig för detta tycker du?

Anna Jägberg [00:01:15] Jag tycker man ska börja nu och inte vänta. För precis som du säger så går tiden fort och dessutom så vet jag att skolan har många saker som de jobbar med. Så det är inte bara en sak man ska fokusera på så att man börjar diskutera nu och hur man ska ta reda på vad som blir bra och hur övergången till ämnesbetyg ska fungera, hur det påverkar den enskilda skolan och identifiera både det som är positivt och sådant som man kanske funderar över. Och så vet jag då att Richard i Nässjö håller ju på precis med det här, så jag tänkte att du får gärna berätta vad ni gör mer konkret.

Susan Myrdal [00:01:47] Rätt val. Richard, hur ser det ut med förberedelserna? vad har ni börjat göra?

Richard Weibull [00:01:53] Ja alltså precis som ni säger så känns det emellanåt som att det är långt fram i tiden och det händer en hel del saker under vägen. Men men, jag tror att det eller jag vet att det är viktigt att börja prata om sådana här större förändringar i god tid. Och jag funderar på varför förändringen ska ske också. Och det är ju så att långsiktighet och helhetssyn och möjlighet till fördjupat lärande är några av de viktiga delarna. Och det är viktigt att trycka på dem när man pratar med alla skulle säga, alla intressenter kring det hela.

Susan Myrdal [00:02:29] Varför det viktigt?

Richard Weibull [00:02:29] Alltså, för att man ska få en förändring som faktiskt fungerar så måste man förstå bakgrunden och de, liksom det man vill uppnå, det positiva. Sen så får man ju fundera på, det händer saker i det här som, och det finns delar som kanske inte genomtänkta och då måste man bemöta dem. Men för att man ska få en förändring som faktiskt man vill göra så är det viktigt förstå huvuddelen av varför och vad som är det viktiga positiva i det då.

Susan Myrdal [00:02:59] Att börja tid, hur mycket kan det påverka att man lugnar en viss oro?

Anna Jägberg [00:03:04] Det kan man absolut och man hinner prata tillsammans i bara på sin enskilda skola, i sitt eget, i det program med de lärare som man har närmast sig och sedan kanske på flera skolor som jag vet att man gör på småländska höglandet så skapar det ringar på vattnet och man, "jamen det som jag tycker känns lite läskigt" och tycker, då kanske en annan tänker på ett annat sätt så bollar man tillsammans och så funderar man på, "jamen det var ju inte så stor skillnad" eller, "jaha men nu vet vi varför och då förstår jag varför" och då det lättare också att göra det sen.

Susan Myrdal [00:03:34] Och det klassiska förstås att när man väl börjar prata om det är någon annan som vågar och så kommer man till samman och får en helhetssyn på det precis som ni säger.

Richard Weibull [00:03:41] Det är ju väldigt fördel. Vi har faktiskt, för att en del av programmen är ju små och det är väldigt, eller inte särskilt många lärare som jobbar med olika ämnen och så, och då och man kan samverka som vi ju försöker göra på småländska höglandet, och det är flera kommuner där då, så får man en bredare bild av det man gör.

Susan Myrdal [00:04:00] Vad ser du som kommer vara, Richard, det positiva med den här förändringen?

Richard Weibull [00:04:06] Jag tycker att det är väldigt positivt att man pratar mer om helhet och mer om orsaken till att man faktiskt är i skolan och lär sig saker och ting. Det var eller blev lite grann när Lgy 11 infördes, ett stort fokus på avprickningar och matriser och de här sakerna. Vi har ju också ett stort tryck på kunskap och kunskap är ju viktigt, absolut. Så det är inte det...

Susan Myrdal [00:04:33] Det är därför vi är där.

Richard Weibull [00:04:33] Ja precis. Men men, det är klart att det blev svängningar alltid och det blev kanske lite för mycket en svängning på detta och lite för mycket även, nu har ju den förändringen redan skett i år, men det här med betygsättningen.

Susan Myrdal [00:04:48] Helhetssyn då?

Richard Weibull [00:04:49] Helhetssynen och den biten ja. Och det är ju, men det känns som är så viktigt att man, ja lite grann går tillbaka till att förstå att det handlar om en helhet. Det handlar inte om detaljer.

Susan Myrdal [00:05:03] Är det här dina egna tankar och funderingar eller är det tankar som du har fångat upp av dina medarbetare?

Richard Weibull [00:05:11] Det är väl både och skulle jag säga. Det är klart att vi resonerar mycket kring de här frågorna. Det ser jag många gånger också det är ju att när man arbetar som lärare så ser man väldigt bra sina egna delar men att förstå helheten i systemet är svårare. Och då tänker jag också att det viktigt att man faktiskt pratar utifrån ett skollärdarperspektiv och ett även förvaltningsperspektiv då, pratar om helheten så att man ändå ökar förståelsen. Ja, varför vi liksom är här från första början så att säga.

Susan Myrdal [00:05:45] Men Anna, att komma bort från det här med ständig bedömning och så, hur ser, vad tänker du om det?

Anna Jägberg [00:05:50] Men det är förstås positivt, att inte bara bli avprickade på på listor. Och som Rickard var inne på så har vi då det som redan har trätt i kraft som kallas sammantagen bedömning som börjar gälla redan nu i höst. Och det gäller ju alla skolformer, nu pratar vi om gymnasiet men just det där gäller faktiskt grundskolan också. Nu ska vi inte prata om sammantagen bedömning i här podden men vill man veta mer så finns det information på Skolverkets webbplats. Där finns det mycket information om det här.

Susan Myrdal [00:06:19] Hur kommer det här gå hand i hand om du tittar framåt lite grann?

Anna Jägberg [00:06:22] Det kommer gå hand i hand väldigt bra för att när vi tänker oss långsiktighet i ett lärande så blir det också bra med de här betygsriterierna som inte är lika omfattande som de är i dag. Då blir det mindre avprickning och det här fördjupande lärandet blir positivt för alla. Men jag vill ju också bara lägga till. Vi pratar mycket om långsiktigt lärande och lärande över tid och så. Men det är också viktigt att komma ihåg att det inte är linjegymnasium vi går tillbaka till, det som vi som sitter i studion har gått. Utan vi behöver fortfarande ett system som är flexibelt. För så ser Sverige ut idag, så ser världen ut idag. Och det ska också vara ett system, ett flexibelt system som passar elever. Det ska passa för vuxenutbildningen och de ska

också faktiskt möta de krav och efterfrågan som arbetslivet ställer, så att det blir en bra blandning det här.

Richard Weibull [00:07:14] Jag kan tänka att det är viktigt poängtera att det inte är en tillbakagång till linjegymnasiet men samtidigt ser jag ju, precis som jag sa innan, att det är lite grann en svängning tillbaka till en större tillit.

Anna Jägberg [00:07:21] Absolut.

Richard Weibull [00:07:21] Och det kanske också är lite grann en tidsanda då att vi släpper new public management och går lite grann tillbaka eller till tillitsbaserat styrande som ju är jättesvårt men väldigt, väldigt viktigt och det är viktigt att lita på och stödja lärarna i deras professionella, och ha tillit till deras professionella förmåga. En annan sak som jag har hört och det är ju att många tror att det finns risk för att man taktikväljer i det här systemet och kanske inte läser de kurserna som man skulle behöva, eller som inte tror man behöver för att komma in på en högskola men som man skulle ha stor nytta av i livet.

Susan Myrdal [00:08:10] Vad tänker du om det Anna?

Anna Jägberg [00:08:11] Nej men då får vi försöka fundera på hur vi kan hjälpa dem att ändå våga läsa. Det finns ju vissa delar som då krävs för att läsa vidare. Det finns vissa ämnen och nivåer som ger särskild behörighet och det finns de som ger grundläggande behörighet. Men naturligtvis är det inte så att alla ämnen ger det och då behöver vi liksom stödja och hjälpa elever att man ändå vågar välja en högre nivå. För det är det det kommer heta istället för kurs då, så att man vågar läsa vidare för att man får stöd av utav skolan och lärarna i att nå då, den högre nivån. Sen är det samtidigt bra då att det finns den här övergången mellan gymnasieskolan och Komvux för att man då faktiskt, av andra skäl än taktiska också ska kunna läsa vidare eller fullfölja sin gymnasieutbildning senare på grund av olika anledningar så att vi får en bra genomströmning. Men får man rätt stöd från skolan så hoppas jag att man som elev vågar läsa den högre nivån, i ett ämne.

Susan Myrdal [00:09:13] Richard då, det här med lite mer konkreta tips. Man sitter nu som skolchef och vet om allt det här och som sagt, man har mycket på bordet. Tiden går fort. Vi har målat upp det här nu, att det finns några mörka moln där framöver. Vad är dina bästa tips?

Richard Weibull [00:09:30] Alltså mina bästa tips. För det första måste man själv, vilken nivå man än hamnar på eller är på, förstå att det händer saker och vad det är och vad det betyder. Och då finns ju Skolverket som stöttar med en hel del olika material. Jag tänker mig att det är viktigt att man använder de olika nätverk som finns. SKL har nätverk. Det finns olika rektorsnätverk, det finns, man kanske kan liksom till exempel ta upp det i samband med rektorsutbildningar också. Så det gäller att man använder alla de olika forum som finns. Alla konferenser som ändå, det finns en hel del olika så. Och sedan så gäller det naturligtvis, när man väl är medveten, att man tar till sig informationen. Fundera på vad det betyder. Prata med sina egna nätverk beroende på vilken, vad man är då. Politiker kanske också men själv så kanske man har rektorsnätverk som man ingår i och så vidare då. Och sedan delta i de remissomgångar som finns, så att man tar till sig redan innan. Då kan vi också med påverka.

Susan Myrdal [00:10:41] Ja, att påverka. Att den möjligheten finns ju till viss del.

Richard Weibull [00:10:45] Och då tror jag att skolchefer och gymnasiechefer har en viktig roll att prata med rektorer och kanske också med personal i den mån att de har den möjligheten då. Så att det sprids ut till lärarna. Och igen, i god tid. För att det finns så mycket som händer och det finns ju reformer som i tidigare, nu med behörighetsreformen...

Anna Jägberg [00:11:10] Och lägre behörighet, som kommer om ett år.

Richard Weibull [00:11:13] Precis. Och den kommer ju före så när jag, ibland när jag nämner det här så säger de "ja, fast vi måste jobba med det här först" då säger jag "nej samtidigt".

Susan Myrdal [00:11:23] Allt på en och samma gång. Men hur viktigt kan det vara att kanske sätta upp en plan framöver med kanske delmål eller återkopplingar eller ta upp...

Richard Weibull [00:11:35] Ja, jag tror absolut det är ett jättebra sätt att sätta upp en plan. Jag tror att man bör ha planer som man sen alltid är beredd att revidera.

Susan Myrdal [00:11:43] Absolut, som livet självt.

Richard Weibull [00:11:45] Vi jobbar ju med en långsiktig utbildningsplan, och detta är en del av det. Det är ju också så att förutom att vi har ju undervisning som skall så ska bedrivas och elevärenden som ska hanteras och allt det här så är det ju massa utvecklingsprojekt, även på kommunal nivå som hela tiden pockar på. Och då måste man ju ändå ha tänkt "okej, nu det här året så är det kanske detta som är huvudfokus med det här som ligger som en del". Något annat ligger hela tiden i bakgrunden så att man har tänkt igenom och har nån form av mål. För det har jag tänkt på också, på den nivån som vi sitter kanske så kanske det är väldigt tydligt och klart men sen när man som lärare tittar på något enskilt så blir det en mycket mer, ett större detaljfokus som inte jag heller kommer att kunna svara på. Och det gäller på något sätt att samla upp alla de frågorna, för det blir mycket frustration om man har en fråga där man tycker att det är liksom stöter emot och sen ingen kan svara på det.

Anna Jägberg [00:12:52] Och vi kan inte heller svara om vi inte får frågan. Så det är liksom att, om vi får en fråga och vi ser att vi får samma typ av fråga, då tittar vi på hur vi kan kommunicera runt den frågan. Är det något särskilt vi behöver ta fram, just när rör den? Och det är ju också, vi har avslutat en remiss och nu kommer det vara en remiss lite längre fram som vi ska prata om men mycket av det som vi fick till oss i remissvaren är ju också sådant som "ah, det här behöver vi ta till oss och implementera och kommunicera för här är det oklart från oss, det svårt att förstå". Det är liksom, ställ frågor.

Susan Myrdal [00:13:25] Ställ frågor. Läs remisserna, ställ frågor. Det är ju...

Anna Jägberg [00:13:29] Så att vi kan ge rätt stöd. Vi gissar ju inte liksom.

Susan Myrdal [00:13:32] Nej.

Anna Jägberg [00:13:32] Vi kan det men det blir inte så bra då.

Susan Myrdal [00:13:34] Men också att vissa detaljer kommer fram som man kanske inte har sett tidigare också. Och Richard, att stötta rektorerna också i det, för det är ju de här olika leden någonstans och alla ska ta tag i det här. Hur kan ni skolchefer göra det på bästa sätt?

Richard Weibull [00:13:49] Ja förutom att stötta så att man faktiskt har tillgång till den kunskap som man behöver för att förstå vad man ska leta efter när man inte gör det och så vidare och förstår vikten av att vara med, så handlar det om att skapa tid faktiskt och hjälpa att hålla undan saker och ting. För det kommer till en rektor på alla nivåer i och för sig men absolut till en rektor väldigt många frågor från olika delar av kommunen i mitt fall eller företaget kan jag tänka mig, som är jätteviktiga för den som ställer frågan, men kanske inte jätteviktig, inte det viktigaste ur något annat perspektiv och då gäller det att stötta i prioritering, försöka hålla undan. Försöka kanske hantera vissa frågor på en annan nivå i stället för att alla ska svara på allting. Så att skapa, hjälpa till och skapa faktiskt utrymme.

Susan Myrdal [00:14:49] Som du är inne på där också att det kommer uppstå massa olika frågor och det kan ju komma från föräldrahåll också. Nu pratar vi om organisation, men det kan ju komma så att säga därifrån också. Särskilt till rektor och så vidare.

Richard Weibull [00:14:59] Inte minst från andra delar av samhället tänker jag, och det tror jag att vi behöver stöttning och hjälp. Alltså programråd på yrkesprogram, vad betyder det här? Det finns ju teknikcollage och det är ju i och för sig nätverk som man också skulle kunna använda. Men det finns ju massor. Vad händer kopplat till universitet och högskolor i nästa stycke? Och där sitter vi. Jag har ingen aning om svaren på frågorna.

Anna Jägberg [00:15:25] Men där har ju vi samarbete med dem då kan jag säga men sedan kan inte svara så mycket mer. Men det pågår ju samarbete så att vi inte gör saker som inte funkar i deras ända sedan. Och det är ju också en del utav, jag menar både utav den utredning som ligger till grund för all den proposition som sedan har tagits fram så finns ju de delarna också med, för att man inte, det hänger ihop alltihopa.

Susan Myrdal [00:15:48] Det är klart det gör. Men vad har du för, vad vill du skicka med till rektorerna särskilt kanske?

Anna Jägberg [00:15:53] Ja men jag tycker, ta tid, sett av tid. Det säger jag hur mycket som helst. Det blir tjugigt med hur mycket tid jag säger att man ska göra men de har ju också att göra med att allt det andra som finns runt omkring, som man också måste ta i. Och sedan att man tar hjälp och diskuterar med varandra och säkerställer att om man nu har, oavsett om det skolchefen eller huvudmannen, att man får stöd därifrån. Man behöver kanske faktiskt ropa ibland och säga "jag behöver din hjälp här och har du tittat på det här så, hur funderar du på de här delarna som kommer runt ämnesbetyg nu? Hur ska vi jobba tillsammans?"

Susan Myrdal [00:16:31] Ja, det kan vara en stressande faktor om det inte händer något ovanifrån, om vi ska se det på det sättet. Så då måste man ju hojta.

Richard Weibull [00:16:39] Sen måste ju förhoppningsvis eleverna som sedan ska välja då till 2025, veta vad de väljer till och det är nästan ett år i förväg.

Anna Jägberg [00:16:46] Men där pratar vi också nu. Ska vi stå på gymnasiummässan nästa höst, kanske 2023. Hur når vi studie- och yrkesvägledare som börjar prata med elever som går i åttan då kanske nästa höst. För det de som kommer vara de första. Så att många sådana där liksom långt bort som inte, man tänker "jamen 2025, dit är det ganska lång tid". Nej vi måste börja tänka på dem som ska vara i den gymnasieskolan nu så och det är, det blir ju för rektor också då eller skolchef så, du behöver fundera på dem?

Susan Myrdal [00:17:18] Richard, om vi tittar lite på skolformen här då, vilka skolformer har du och vilka möjligheter och utmaningar ser du med ämnesbetygsreformen för dem?

Richard Weibull [00:17:30] Ja, jag har gymnasieskola och gymnasiesärskola och vi har ett nära samarbete med Vux. Har ju vuxenutbildning i huset om man uttrycker sig så men jag är inte ansvarig för den. Men egentligen tror jag Vux är den skolformen som har störst utmaningar kring det här för det, som jag tänker i alla fall. Många olika system och en annan typ av organisation när man kanske vill jobba lite snabbare igenom och så vidare då. Och ska kunna börja i olika, och kanske blandbetyg, man har vissa betyg som man har med sig sen tidigare och så vidare. Gymnasiesärskolan tänker jag att det finns en likhet i alla fall till gymnasieskolan. Sen ska man ju inte glömma gymnasiesärskolan och inte deras särart och inte att de byter namn.

Susan Myrdal [00:18:20] Vad tänker du på annars, vad det gäller skolformer och utmaningar?

Anna Jägberg [00:18:23] Men jag tänker så här, att det är lika för alla men det är det ju inte riktigt. Gymnasieskolan är liksom den stora skolformen här då som det här är gjort för. Sen ska det passa för Vux också för vi delar system. För de använder ju, vi använder samma styrdokument, samma ämnesplaner. Men som sagt, Vux läser ju inte långt över tid utan man vill ju gärna snabba på. Man kan ha en kurs på fem veckor inom vuxenutbildningen. Så då är ju inte liksom det här syftet med ämnesplan, med ämnesbetyg att man ska vara lärande på lång sikt och över tid, den faller ju lite. Men det tror jag att vuxenutbildningen kan hantera bra, utan det som blir en utmaning för dem är mer att de kommer vara blandbetyg över en period och exakt hur det kommer se ut, det vet vi inte riktigt ännu. Och för gymnasiesärskolan, det är ju, de använder ju sina ämnesplaner som är anpassade för den skolformen. Och för dem kan det säkert också ligga, det är bra för dem att lära över tid, att få lång tid på sig. Gymnasiesärskolan är fyraårig och har man då ämnen som kan ligga över den tiden så får man ju öva länge och mycket så, det är bra för dem.

Susan Myrdal [00:19:33] Då har vi för att sammanfatta lite pratat om att avsätta tid, att kunna prioritera, att ta hjälp i nätverk också av Skolverket förstås själva då. Så när ska man börja med det här Anna?

Anna Jägberg [00:19:46] Nu.

Susan Myrdal [00:19:46] Nu.

Anna Jägberg [00:19:48] Precis nu ska man börja. Och då kan man ju fundera på vad som passar bäst för den egna organisationen då. Men om man som egen person om man, oavsett faktiskt om man är skolchef, rektor eller lärare så kan man ju börja på Skolverkets webbsida så, det tycker jag. Och sedan så är man ju jättevälkommen då att ringa eller mejla oss. Men skickar man ett mejl så får man ju ett skriftligt svar, inte alltid man har tid att sitta i en telefonkö. Så att, ta kontakt med oss så vi också vet. Och sen vill jag trycka på då att nu redovisar vi till regeringen den första delen av det här uppdraget i september. Men den stora delen av uppdraget är fortfarande kvar, så att 23 januari till 23 mars 2023 kommer vi att remittera ca 600 ämnesplaner för våra program på gymnasiet och program i gymnasiesärskolan. Och den information kommer ju att gå att hitta på vår webbplats också. Och där vill ju vi att så många som möjligt tar del av den informationen och har synpunkter på ämnesplanerna. Så det välkomnar jag alltså.

Susan Myrdal [00:20:54] Så in med åsikter, tankar och funderingar. Richard, någonting du vill avsluta med?

Richard Weibull [00:20:59] Ja alltså eftersom det i grunden, som jag sa innan, handlar väldigt mycket om att ändå ha förståelse för hela systemet så är det ju ingenting som man ska vänta med, utan det handlar om att diskutera helheten men också vad detta betyder i sig. Och vi har ju bokat in, på småländska höglandet, en gemensam fortbildningdag för alla gymnasielärare för att prata om detta som helhet i januari, februari var det.

Anna Jägberg [00:21:27] Perfekt när remissen ligger.

Susan Myrdal [00:21:31] Vi tackar då Richard Weibull, gymnasiechef i Nässjö kommun och även Anna Jägberg, undervisningsråd på Skolverket. Tack för att ni var med oss i dag!

Richard Weibull [00:21:41] Tack så mycket.

Anna Jägberg [00:21:41] Tack!

Susan Myrdal [00:21:42] Jag heter Susan Myrdal och detta var Skolverkespodden. Vi hörs igen.